

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 397/2-ХІХ/12 08.03.2016. године	
---	--

На основу члана 202. став 1. алинеја 15. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој III редовној седници, одржаној дана 08.03.2016. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије о докторској дисертацији: СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА, кандидата Јеленае Анђелковић Грашар и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 29.06.2010. године.

<u>Доставити:</u> 1x Универзитету у Београду 1x Комисији 1x Стручном сараднику за докторске дисертације 1x Шефу Одсека за правне послове 1x Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Војислав Јелић
---	--

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/14
(број захтева)
8.03.2016.
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Јелене Анђелковић-Грашар
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ Јелена Анђелковић-Грашар
(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Слика жене у визуелној култури ране Византије на простору централног Балкана

Универзитет је дана 10.03.2015. својим актом под бр 61206-932/2-15 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Слика жене у визуелној култури ране Византије на простору централног Балкана

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Јелене Анђелковић-Грашар
(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 29.06.2010. одлуком факултета под бр 612-1418/1-10 у саставу:

	Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1.	др Јелена Ердељан	ванредни проф.	историја уметности	Филозофски ф.
2.	др Иван Стевовић	ванредни проф.	исто	Филозофски ф.
3.	дрБранка Вранешевић	доцент	исто	Филозофски ф.
4.	др Влада Станковић	ванредни проф.	историја	Филозофски ф.
5.	Миомир Кораћ	научни саветник	археологија	Археолошки институт

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 8.03.2016.

Прилог:

1. Извештај комисије са предлогом
2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја
3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Војислав Јелић

НАСТАВНО НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду нас је на својој I редовној седници, одржаној дана 09.11.2015. године, изабрало у комисију за оцену и одбрану докторске дисертације "СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА" коју је поднела докторанд Јелена Анђелковић Грашар. Након увида и подробног разматрања поднете докторске дисертације, слободни смо да поднесемо следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Јелена Анђелковић Грашар рођена је 1981. године у Пожаревцу. Студије историје уметности на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду уписала је 2001. године, а дипломирала 2007. године. Дипломски рад "*Касноантичке и ранохришћанске фреско осликане гробнице на Виминацијуму*" одбранила је код ментора проф. др Александра Јовановића са оценом 10 (десет). Докторске студије на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду уписала је 2007. године код ментора проф. др Јелене Ердџан. Године 2010. одбрана јој је израда докторске дисертације на тему "СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА".

Од 2011. године запослена је при Археолошком институту у Београду и ангажована на пројекту *"IRS - Виминацијум, римски град и легијски логор - Истраживање материјалне и духовне културе, становништва, применом најсавременијих технологија даљинске детекције, геофизике, GIS-а, дигитализације и 3D визуализације"* у својству истраживача приправника а од 2012. године као истраживач сарадник. У периоду од 2012. до 2015. године била је сарадник пројекта Европске комисије *"OpenArch"* из програма Култура. Године 2012. именована је за секретара редакције часописа *"Старинар"*, а од 2015. године ради и као секретар редакције посебних издања Археолошког института. Године 2014. била је члан редакције зборника *"Археологија у Србији"*.

Аутор је више чланака и студија објављиваних у научној периодици и зборницима у земљи и иностранству а била је и уредник две монографије, *"Чудотворне иконе Пресвете Богородице"*, Београд 2010, и, заједно са Павлом Миладиновићем, *"Енергија симбола и поетика трајања"*, Пожаревац 2011. Године 2015. била је аутор документарног филма *"Instruction Film WP3 - The Dialogue with Visitors: interaction with visitors in Archaeological Open Air Museums"*, у производњи ЕУ пројекта *"OpenArch"*. Учествовала је на више научних скупова у земљи и иностранству као и у организацији научних скупова *"Archaeological Heritage - Its role in education, presentation and popularisation of science"* (2012) и *"The Impact of Dialogue with Visitors on - AOAM Management"* (2014), одржаних у Виминацијуму.

Докторска дисертација Јелене Анђелковић Грашар *"СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА"* написана је на 238 страница текста са пратећим научним апаратом, напоменама и библиографијом, каталошким прегледом проучаваних предмета као и 82 пратеће мапе и илустрације приложене у електронској форми. Текст дисертације подељен је у седам поглавља, свако са више подпоглавља.

Предмет и циљ дисертације:

Докторска дисертација *"СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА"* има за предмет и циљ проучавање различитих видова визуелне (ре)презентације жене у рановизантијском

раздобљу , у приватном, јавном, секуларном и религијском контексту, а на основу репрезентативног и до сад веома слабо проученог узорка предмета визуелне културе рановизантијског доба са подручја централног Балкана. У центру пажње истраживања ове докторске дисертације су предмети различитих техника израде и уметничког обликовања из збирки музеја и колекција као и са археолошких локалитета који се налазе на територији Србије и централног Балкана на којима је жена представљена у различитим видовима и у својим различитим друштвеним и религијским улогама. Овај материјал разматран је са становишта иконографске и стилске анализе као и из перспективе теорије (ре)презентације а у контексту компаративног материјала насталог у истом периоду на ширем подручју Византијског царства.

Елементи визуелне културе ове епохе са простора централног Балкана који одражавају или конструишу слику жене у њеним разноликим социјалним, религиозним, јавним и улогама из домена приватног живота до сада су, у постојећој литератури, разматрани углавном само у оквиру поступака публикаовања било појединачних предмета и збирки у којима се чувају, као и налазишта на којима су откривени, или пак одређених уметничких техника. Уз то, знатан број предмета везаних за тему истраживања у оквиру овог рада први пут је представљен научној јавности. Докторска дисертација "СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА" представила је наведени материјал са подручја централног Балкана, релевантан пре свега за целовито сагледавање слике жене у рановизантијском периоду уопште, у методолошки савременим оквирима и тако омогућила целовитије познавање и контекстуализовано разумевање разнородних примера и предмета различитих уметничких техника, од скулптуре у камену, глиптике, новца, тегова до фреско сликарства, на којима се налазе представе жене у њеним различитим улогама, као царице или слушкиње, паганске богиње или Богомајке. Тиме је допринела потпунијем познавању релевантних примера визуелне културе рановизантијског периода са простора централног Балкана, а пре свега Србије, који су били важан саставни део општег феномена конструисања слике жене на ширем подручју Византијског царства у наведено време. Проучавањем публикованих писаних извора, релевантне доступне музејске и грађе из различитих збирки, уз анализе материјала на терену, Јелена Анђелковић Грашар је у докторској дисертацији "СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА

ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА" представила и на методолошки иновативан начин проучила фонд података неопходан за темељно испитивање овог специфичног материјала.

Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

У дисертацији су научно потврђене основне хипотезе од којих се полазило у истраживању а које се тичу тичу се образаца представљања жене у ликовним уметностима и, шире посматрано, визуелне културе рановизантијског раздобља који су репрезентовани примерима са подручја Србије и централног Балкана а контекстуализовани у ширим оквирима ликовних уметности и визуелне културе Византијског царства. Ови обрасци се препознају и повезују са статусом и улогом и местом жене у друштвеним оквирима и религијској пракси у оновременом друштву. Повезују се са (ре)презентацијом јавне и приватне персоне жене, као обичне жене из плебса, као царице, као паганског божанства и, са ширењем хришћанства, а нарочито са његовим установљавањем као званичне вере царства Ромеја, као Мајке Божије.

Кратак опис садржаја дисертације:

Докторски рад "СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА" има следећу структуру:

Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Докторска дисертација "СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА" представља значајан научни допринос познавању визуелне културе рановизантијског раздобља на Балкану. Истраживање у овој докторској дисертацији имало је за циљ обједињавање постојећих резултата и знања везаних за визуелни материјал који се тиче жене, у периоду од IV до почетка VII века, на територији данашње Србије и суседних земаља. У трагању за сликом рановизантијске жене прикупљени материјал посматран је кроз призму визуелне културе, на тај начин омогућавајући разумевање не само иконографских образаца, већ и позиционирање жене унутар друштвеног и културног контекста овог времена. Основни методолошки приступи у овом истраживању су женска историја (*woman's history*), феминистичке теорије (*feminist theories*) и родне студије (*gender studies*). Захваљујући

овим методолошким приступима постојећа слика о женама на централном Балкану може бити другачије тумачена и смештена у оквир модерних академских студија, широко прихваћених широм света. Резултати истраживања представљени у докторској дисертацији релевантни су како за поље истраживања историје уметности, тако и других друштвено хуманистичких дисциплина.

Закључак:

Будући да је докторска дисертација "СЛИКА ЖЕНЕ У ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ РАНЕ ВИЗАНТИЈЕ НА ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛНОГ БАЛКАНА" коју је поднела докторанд Јелена Анђелковић Грашар у потпуности урађена према одобреној пријави, те да представља оригинално и самостално научно дело, слободни смо да Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Београду обавестимо да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Проф. др Јелена Ердељан

Проф. др Влада Станковић

Проф. др Иван Стевовић

Доц. др Бранка Вранешевић

Др Миомир Кораћ